

แหล่งศิลปกรรมและสิ่งแวดลอมอันควรอนุรักษ์ในจังหวัดอุบลราชธานี

ชื่อแหล่งศิลปกรรม วัดสว่างอารมณ์

๑. ที่ตั้ง

เลขที่ ๕๖๑ ถนนสรรพสิทธิ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี
พิกัด (UTM หรือละติจูด/ลองจิจูด) ๑๕.๒๓๕๔๒๐, ๑๐๔.๘๕๐๔๑๒

๒. ประเภทแหล่งศิลปกรรม โบราณสถานและโบราณวัตถุ

วัดสว่างอารมณ์ มีเสนาสนะและอาคารต่าง ๆ ได้แก่ อุโบสถ หอพระมหากัจจายนะเถระ ศาลา
๑ พิพิธภัณฑสถานโบราณคดี ศาลา ๒ พิพิธภัณฑสถานโบราณคดี หอระฆังชัยอุบลวัฒนา ศาลาเฉลิมพระ
เกียรติฉลองครองราชย์ครบ ๖๐ พรรษา ศาลาข้างเมรุ กุฏิ เมรุ แลประตูโขง ๒ ประตู (ทิศเหนือและ
ทิศตะวันตก) โบราณสถาน โบราณวัตถุและศิลปวัตถุที่สำคัญ ดังนี้

๒.๑ พระมหากัจจายนะเถระ

พระมหากัจจายนะเถระแกะสลักจากศิลา เป็นพระสังกัจจายนะที่เก่าแก่มาของเมือง
อุบลราชธานี มีประวัติว่าไหลลอยมาในแม่น้ำมูลมาหยุดที่น้ำเวินหรือมูลหลง (เกาะบุงกาแขว)
ชาวประมงบ้านบุงกาแขวอัญเชิญขึ้นบนบกจะนำไปถวายวัดสุปฏิหารามและวัดศรีทอง แต่ทั้งสองวัดไม่
รับ จึงอัญเชิญมาถวายท่านดอน เจ้าอาวาสวัดสว่างอารมณ์ ได้จัดพิธีพุทธาภิเษกแล้วท่านจึงลาสิกขา
ไป เจ้าอาวาสรูปถัดมาคือท่าน พวย เห็นความศักดิ์สิทธิ์ของพระมหากัจจายนะเถระจึงอัญเชิญไป
ประดิษฐานไว้ที่หัวนอน เจ้าอาวาสรูปต่อมา คือท่านเพ็งและพระครูสิริกิจจานุยุตได้สร้างหอพระ
ประดิษฐานไว้ เป็นที่เคารพศรัทธาของชาวบ้านสว่างมาจนถึงปัจจุบัน

๒.๒ เศียรพระพุทธรูปและจารึกประวัติวัด

เศียรพระพุทธรูปศิลาประดิษฐานบนเสาก่ออิฐถือปูนใกล้อุโบสถ ศิลปะทวารวดีไม่
ทราบอายุ ที่เสามีจารึกประวัติวัดสว่างอารมณ์เป็นอักษรไทย

๒.๓ คัมภีร์ใบลาน

คัมภีร์ใบลาน ๑ ตู พบว่ามีเรื่องอุรังคธาตุด้วย

๒.๔ กุฏิสว่างสามัคคี

เป็นกุฏิไม้ตกแต่งด้วยไม้ฉลุลวดลายสวยงาม ปฏิสังขรณ์เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๑

๒.๕ กุฏิลายฉลุ

กุฏิลายฉลุเป็นกุฏิไม้ตกแต่งหน้าต่างด้วยไม้ฉลุลวดลาย ปัจจุบันอยู่ในสภาพทรุดโทรม
สันนิษฐานว่าสร้างในสมัยพระครูวิจิตรพัฒนโกศลเป็นเจ้าอาวาส

๓. ประวัติความเป็นมา

วัดสว่างอารมณ์ เป็นวัดราษฎร์ สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย มีเนื้อที่ ๑๐ ไร่ ๒ งาน อาณาเขตทิศ
เหนือจดถนนสรรพสิทธิ ทิศตะวันตกจดถนนชวลาโน ทิศใต้จดที่ดินเอกชน และทิศตะวันออกจดบ้าน
ประชาชน ตั้งอยู่ในชุมชนซึ่งในอดีตเรียกว่าบ้านสว่าง

๕. สถานการณ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมในปัจจุบัน

๕.๑ พื้นที่บางส่วนในวัดมีขยะไปไม้้มาก

๖. ปัญหาที่พบในพื้นที่

๖.๑ ปัญหามูลนกพิราบ ตามศาสนาคารต่าง ๆ

๖.๒ ควรมีการจัดการขยะรอบ ๆ วัด

๗. ภาพประกอบ

ภาพประกอบอยู่ท้ายแบบสำรวจ ภาพประกอบถ่ายโดย ปกรณ์ ปุกหุด และณัฐพงศ์ มั่นคง เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๒

๘. เกร็ดเรื่องเล่าเกี่ยวกับวัด

๘.๑ มีพระเจ้าใหญ่โฆษิตรัตนโสภณเป็นพระประธานในอุโบสถสร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๘ ฝีมือของพระครูสิริกิจจานุยุต (สีโน ญาณจารี)

๘.๒ พระเจ้าใหญ่องค์สว่างพิพัฒน์มงคล สร้างโดยพระครูพิพัฒน์สุนทรโบล เจ้าอาวาสรูปปัจจุบัน

๘.๓ พระครูวุฒิกมลพิศาล (ทุย ธมทินโน อรุณไชย) อดีตเจ้าอาวาสวัดวารินธาราราม เป็นศิษย์ของญาท่านพวย วัดสว่างอารมณ์ อุปสมบทที่วัดนี้ เมื่อครั้งเป็นสามเณรน้ำเสียงดีเทศน์กัณฑ์กุมารได้อย่างไพเราะ เป็นผู้ที่มีฝีมือแกะสลักไม้ไว้ที่สืมห้างเดิม และร่วมกับญาพ้อมหาเสนาห่อพระพุทธรูปไว้ ๒ องค์ เชี่ยวชาญการจารใบลานและงานช่างทุกชนิด (ทางแห่งวัฒนธรรม ๒๕๐๒: ๒-๔)

๙. ความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชุมชน

๙.๑ ชุมชนวัดสว่างอารมณ์และชุมชนท่าวังหินเป็นผู้อุปถัมภ์วัด มีญาติโยมมาจำศีลเป็นประจำ

๙.๒ มีโครงการส่งเสริมอาชีพการตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูปบุรุษและสตรี ชุมชนวัดสว่างอารมณ์ ๑

๙.๓ เมื่อก่อนมีชาวนวนจากนิคมมาอยู่ในหมู่บ้านสว่างด้วยจึงมีธาตุบรรจ้อัฐิชาวนวนในวัด

๙.๔ ด้านหน้าวัดสว่างอารมณ์ให้เอกชนเช่าที่ตั้งแต่สมัยญาท่านเพ็ง จะยกเลิกการให้เช่าเร็ว ๆ นี้

๙.๕ เริ่มพัฒนาวัดในปี พ.ศ. ๒๕๕๑

๙.๖ มีชมรมผู้สูงอายุวัดสว่างอารมณ์

๙.๗ เป็นที่บรรจุอัฐิบุคคลสำคัญ อาทิ

- พระครูวิจิตรพัฒนโกศล (ญาท่านเพ็ง) อดีตเจ้าอาวาสวัดสว่างอารมณ์ รูปที่ ๓

- พระครูสุตธรรมโฆส อดีตเจ้าอาวาสวัดสว่างอารมณ์ รูปที่ ๗

๑๐. ประเพณีสำคัญประจำปี

๑๐.๑ ประเพณีสงกรานต์

๑๐.๒ บุญผะเหวด

๑๐.๓ เป็นหนึ่งใน ๒๒ วัดที่จัดเทศน์ธรรมัสสวณะสามัคคีของเมืองอุบลราชธานี ในช่วง
เข้าพรรษา ซึ่งเริ่มขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๘ โดยเวียนไปทั้ง ๒๒ วัด เริ่มจากวัดมณีวนาราม สิ้นสุดที่วัดสุปัฏ
นารามวรวิหาร เป็นงานบุญเฉพาะของเมืองอุบลราชธานี

๑๐.๔ บุญกฐิน

๑๑. การติดต่อประสานงาน

พระครูพิพัฒนสุนทรโบล (กริพล สุนทรโร นักร้า) เจ้าอาวาสวัดสว่างอารมณ์

ภาพประกอบ

หอพระมหากัจจายนะเถระ

พระมหากัจจายนะเถระ

อุโบสถ

พระเจ้าใหญ่องค์สว่างพัฒนมงคล

ตู้พระธรรม

เศียรพระพุทธรูปและจารึกประวัติวัด

บรรณานุกรม

ทางแห่งวัฒนธรรม พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพ พระครูวุฒิกิจพิศาล เจ้าอาวาสวัดวาริน
 ทาราม สาธารณูปการสงฆ์ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม
 ๒๕๐๒. อุบลราชธานี: วัดวารินทาราราม, ๒๕๐๒.

ที่ระลึกงานฉลองสัญญาบัตร-พัทธศ พระครูสุตธรรมโฆส เจ้าอาวาสวัดสว่างอารมณ์ ตำบลในเมือง
 อำเภอเมืองอุบล จังหวัดอุบลราชธานี วันศุกร์ที่ ๒๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๘. อุบลราชธานี:
 วัดสว่างอารมณ์, ๒๕๔๘.

พระครูพิพัฒนสุนทรโอบ (กริพล สุนทรโร นักร่ำ). วัดสว่างอารมณ์ (สัมภาษณ์). เจ้าอาวาสวัดสว่างอารมณ์,
 ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

พระครูสิริกิจจานุยุต. อนุสรณ์เนื่องในงานฉลองพระอุโบสถ วัดสว่างอารมณ์ ต. ในเมือง อ. เมือง
 อุบลราชธานี จ. อุบลราชธานี ๒๔-๒๕ พฤษภาคม ๒๕๓๗. อุบลราชธานี: วัดสว่างอารมณ์,
 ๒๕๓๗.

สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ. เอกสารรัชกาลที่ ๕ ร.๕ ม.๒.๑๒ ก/๓ [๖๙] ใบบอกเมืองอุบลราชธานี
 (ก.พ. ๑๐๖-ส.ค. ๑๐๖)

อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ พระครูสิริกิจจานุยุต (สีโน ญาณจारी ไหลหลัง ป.ธ.๔) ณ เมรุวัด
 สว่างอารมณ์ ในเมืองอุบลราชธานี ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๓. อุบลราชธานี: วัดสว่างอารมณ์,
 ๒๕๔๓.